

Sobreviure a un càncer infantil ensenya a viure

02/2010 - Psicologia.

Malgrat que el càncer infantil suposa només un 2% dels casos oncològics a Espanya, actualment s'està incrementant l'interès per avaluar la qualitat de vida d'aquests joves pacients, després de superar la malaltia. La mostra estudiada és de 34 adolescents espanyols que van superar un càncer i els resultats apunten a una normalització de la seva vida, amb una qualitat de vida similar a la població general. Fins i tot s'ha observat un major benestar psicològic que altres adolescents amb els quals es van comparar els resultats del qüestionari. L'experiència d'haver sobreviscut a una malaltia tan amenaçadora com el càncer, pot comportar un canvi en l'escala de valors i en la perspectiva que té el malalt sobre la vida.

Imatge promocional de la campanya "Globos solidarios" convocada el passat 15 de febrer (Dia internacional del nen amb càncer) per la Federació Española de Padres de Niños con Càncer (F.E.P.N.C).

El càncer infantil constitueix un grup heterogeni de malalties oncològiques amb etiologia, diagnòstic i pronòstic molt variable. Encara que es tracta d'una patologia infreqüent (tot just un 2% de tots els diagnòstics oncològics a Espanya són pediàtrics), als països desenvolupats el càncer segueix constituint la segona causa de mort en la infància després dels accidents. No obstant això, en les dues últimes dècades hem experimentat un important progrés en el coneixement i tractament del càncer infantil, la qual cosa ha suposat xifres de supervivència relativa que ronden el 75% (Peris et al., 2003). Malgrat tot, aquests supervivents són un col·lectiu amb el risc de patir una sèrie d'alteracions, a mitjan o llarg termini, tant físiques com psicològiques, a conseqüència del càncer i el seu tractament. Per tot això, l'estudi de la seva qualitat de vida s'ha convertit en una àrea emergent i d'especial rellevància tant científica com aplicada.

En el nostre estudi, vam avaluar la qualitat de vida d'un grup de 34 adolescents supervivents a un càncer (concretament, de leucèmies, linfoemes i altres tumors sòlids), i comparem els seus resultats amb els d'un grup de 338 adolescents de la població general sense historial oncològic previ. A tal efecte, administrem el qüestionari de salut percebuda SF - 12 v2 a ambdues mostres. Els resultats posen de manifest que la qualitat de vida de la nostra mostra de supervivents, és satisfactòria i similar a la manifestada per la població general. És més, es va poder observar que els supervivents manifesten major benestar psicològic que els adolescents de la població general de la seva mateixa edat. Aquest fet podria explicar-se, tal com ha estat suggerit en altres treballs (Eiser, Hill i Vance, 2000; Mattsson, Ringnér, Ljungman i von Essen, 2007), perquè de vegades, l'experiència d'haver sobreviscut a una malaltia potencialment amenaçadora per a la vida d'un individu, pot comportar un canvi de valors, prioritats vitals o fins i tot certs canvis en la manera de veure el món o a un mateix. En aquest sentit, podríem dir que els supervivents mostren un patró de resposta resilient o, en altres paraules, certa capacitat per a adaptar-se positivament a una situació amenaçadora i sobreposar-se a aquesta satisfactòriament.

Arribat aquest punt, s'ha de matisar que en la mostra de supervivents que va participar en el nostre estudi, no s'inclouien els diagnosticats de tumors en el sistema nerviós central, ja que es tracta d'un grup diagnòstic amb major risc de presentar alteracions funcionals, tant per la pròpia localització del tumor, com per l'aplicació dels tractaments necessaris per a la supervivència del pacient (Anderson et al., 2001). Considerem que aquests resultats són importants perquè, d'una banda, confirmen el que vénen assenyalant estudis recents d'àmbit anglosaxó sobre el tema (Langeveld, Stam, Grootenhuis i Last, 2002), és a dir, que en general, els supervivents d'un càncer infantil són capaços d'adaptar-se a una vida normalitzada després de l'experiència oncològica; i d'altra banda, els resultats són importants perquè a Espanya, les persones en edat pediàtrica constitueixen un grup poblacional que ha suscitat poca investigació, i menys encara en l'àmbit específic de la psico-oncologia.

En tot cas, malgrat que existeix un progrés real i els estudis en aquest àmbit han anat creixent poc a poc, segueix sent essencial la necessitat de seguir investigant per a millorar el coneixement que es té dels adolescents que han patit un càncer en edat pediàtrica, així com les seves possibles necessitats una vegada es trobin en període de remissió.

Carmina Castellano Tejedor

Departament de Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació

"Calidad de vida en adolescentes supervivientes de cáncer infanto-juvenil". Castellano, C., Blasco, T., Oller, A., Pérez Campdepadrós, M., Sánchez de Toledo, J. & Capdevila, L. Medicina Clínica (Barc), 133 (20), 783 – 786, 2009.